

Vlaams
Parlement

ingediend op **745** (2020-2021) – Nr. 1
27 april 2021 (2020-2021)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Economie, Werk,
Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Kurt Vanryckeghem

over de aanpak van de coronacrisis
en de steunmaatregelen voor bedrijven

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Imade Annouri;
Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;
Stijn De Roo, Loes Vandromme;
Steven Coenegrachts, Sihame El Kaouakibi;
Johan Danen, Björn Rzoska;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door de minister	4
1.	Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie	4
1.1.	Beperkende maatregelen	4
1.2.	Sociaal-economische impact.....	5
1.3.	Roadmap naar herstel	6
1.4.	Conclusie	10
2.	Beleidsdomein Werk en Sociale Economie	10
2.1.	Stand van zaken van de arbeidsmarkt.....	10
2.2.	Recente maatregelen	12
2.3.	Specifieke vragen	13
II.	Tussenkomen van de leden	16
III.	Antwoorden van de minister.....	20
1.	Economie, Wetenschap en Innovatie	21
2.	Werk en Sociale Economie	23
	Gebruikte afkortingen	25

Bijlage: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie hield op 1 april 2021 een gedachtewisseling met Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanpak van de coronacrisis en de steunmaatregelen voor bedrijven.

De door de minister getoonde presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

De commissie hield eerder al verschillende gedachtewisselingen over de aanpak van de coronacrisis. De vorige dateert van 25 februari 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 685/1).

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

I. Inleidende uiteenzetting door de minister

1. Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie

Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, zal achtereenvolgens ingaan op de stand van zaken van de beperkende maatregelen en de planning voor de afbouw, de sociaal-economische impact en de roadmap naar economisch herstel. De minister antwoordt daarbij ook op vragen die voorafgaand door de commissieleden werden overgemaakt.

1.1. Beperkende maatregelen

Paaspauze

De minister brengt eerst de beslissingen van het Overlegcomité van 24 maart 2021 in herinnering. Het pad richting heropeningen van buitenactiviteiten dat het Overlegcomité van 5 maart 2021 had uitgestippeld, is helaas opnieuw herzien. De cijfers hebben het Overlegcomité genoodzaakt om opnieuw verstrengingen door te voeren. De niet-medische contactberoepen werden opnieuw gesloten tot 25 april 2021 en de niet-essentiële winkels kunnen enkel online en op afspraak verkopen.

De minister vindt het belangrijk te benadrukken dat het winkelen op afspraak volgens haar echt de mogelijkheid schept voor klanten om op een veilige en rustige manier te winkelen en voor de handelaars om het omzetverlies te beperken. Winkelen of afspraak kan ook met twee personen. De minister hoopt dat de consument de komende dagen het winkelen op afspraak leert ontdekken.

Wat betreft de vooruitzichten inzake de afbouw van de maatregelen, hoopt de minister dat met de nieuwe maatregelen een perspectief op een exit kan worden geboden. Het gaat dan over het opheffen van het reisverbod voor niet-essentiële reizen, het opnieuw (helemaal) openen van de handelszaken en de contactberoepen en uiteraard de heropening van de horeca en de scholen. Daar zijn streefdata voor vooropgesteld. De minister wijst wel op de verstrenging die nu in Frankrijk wordt doorgevoerd.

Testen

Midden januari 2021 werd door de minister een pilootproject voor sneltesten gestart. Ondertussen is dit project al uitgebreid naar meer dan honderd bedrijven. Er werden door bedrijfsartsen al sneltesten afgenomen bij 28 werknemers die een hoogrisicocontact hadden.

Intussen zijn ook op het federale niveau de geesten gerijpt. Het wettelijke kader zal worden aangepast zodat bedrijven over enkele weken volop kunnen inzetten op zelftesten. Voor de minister is het uiteraard van het hoogste belang dat de drempels worden weggewerkt. Een belangrijke drempel voor sneltesten is dat de ze door een bedrijfsarts moeten worden afgenomen.

De Vlaamse overheid onderzocht of bedrijven via de raamovereenkomst van de Vlaamse overheid zelftesten kunnen aankopen. Dit bleek echter niet mogelijk. De bedrijven zullen die zelftesten moeten aankopen voor hun medewerkers.

Er was ook een vraag over testvakanties en testevenementen. De Vlaamse Regering wil een veilig testevenement voor duizend studenten en andere jongeren organiseren. Maar minister-president Jan Jambon heeft ook al aangegeven dat het vanuit wetenschappelijk oogpunt niet erg zinvol is om onderzoek dat in andere landen gebeurd is gewoon te dupliceren. Daarom wordt gedacht aan een testevenement dat zich toespitst op de meerwaarde van het gebruik van snel- en zelftesten. Die aanpak is in andere landen nog niet gebeurd.

1.2. Sociaal-economische impact

Het wordt een 'paaspauze' genoemd, maar de beslissingen van het Overlegcomité van 24 maart 2021 zijn toch vrij significant. Er wordt getracht die slim te organiseren om de impact te beperken. De bijkomende gevolgen voor de economie zijn moeilijk in te schatten. De minister toont een grafiek op basis van de ERMG-enquête, die de evolutie weergeeft van de inschatting van omzetverliezen door corona in de periode van 30 maart 2020 tot 16 maart 2021. De evolutie wordt weergegeven voor de totale economie maar ook afzonderlijk voor vier sectoren, met name de horeca, de evenementen- en recreatiesector, de detailhandel in non-food en de niet-medische contactberoepen. De minister doet enkele vaststellingen:

- Bij de eerste lockdown (tot begin mei 2020) was er een bijzonder dramatische terugval van de omzet in de vier genoemde sectoren (meer dan 80 procent) en ook de economie in het algemeen kende een sterke terugval van ongeveer 35 procent.
- Vanaf einde april en vooral in de loop van mei 2020 is merkbaar dat door de stapsgewijze exit de omzet in de non-food en contactberoepen zich gedeeltelijk herstelde.
- Vanaf juni 2020 is er ook een partieel herstel in de horeca. Door het uitblijven van internationaal toerisme is dit herstel maar beperkt gebleven. Voor de evenementensector en de recreatie is er over heel de periode nauwelijks herstel (de omzetsdaling blijft rond de min 80 procent). Het omzetverlies voor de economie in het algemeen mildert in de zomer van 2020 tot ongeveer min 10 procent.
- In de periode oktober-november is de impact van de tweede lockdown zichtbaar. Deze ingreep was veel selectiever, waardoor heel wat activiteiten zoals bouw en herstellingen mogelijk bleven. Hierdoor kon de nieuwe negatieve impact op de non-foodhandel en de economie in het algemeen beperkt blijven. De impact van de tweede lockdown voor horeca en contactberoepen was natuurlijk terug bijzonder groot.
- Vanaf december 2020 (de tweede exit) is het positieve effect merkbaar van de heropening van de niet-essentiële winkels en in maart 2021 deze van de niet-medische contactberoepen. Dit leidt tot een verder herstel van de economie in het algemeen. Het omzetverlies krimpt tot 9 procent.

Daarom is het voor de minister belangrijk om vanaf 27 maart 2021 de nieuwe maatregelen zo slim als mogelijk te organiseren. Er zal opnieuw een tijdelijke zware terugval van de contactberoepen en van de non-foodwinkels zijn. De minister hoopt dat het winkelen op afspraak de impact in de handel enigszins kan milderen.

1.3. Roadmap naar herstel

De minister herhaalt dat in de routekaart voor het economische herstel wordt uitgegaan van drie fases: de directe crisismaatregelen, het financieren en ondersteunen van de solvabiliteit van bedrijven en het relancebeleid.

1.3.1. *Directe crisismaatregelen*

Met premies voor verplichte sluitingen en omzetverlies wordt een eerste bescherming aan bedrijven geboden. Vandaag werden al verschillende premiesystemen in uitvoering gebracht en afgesloten. Sinds half maart 2021 zijn er steunaanvragen mogelijk via het Vlaams beschermingsmechanisme voor de maand februari en vanaf 16 april 2021 voor de maand maart.

Vanaf 1 april 2021 is de online aanvraag mogelijk van de steun van het globalisatiemechanisme voor nog niet gedekte kosten in 2020. Een website met gedetailleerde informatie is beschikbaar.

In antwoord op een vraag van een commissielid stelt de minister nog dat in soepele verlengingen van termijnen voor subsidies en terugbetalingen wordt voorzien. Bedrijven die hierop een beroep willen doen, kunnen dit nog steeds een aanvraag indienen bij VLAIO. Bedrijven appreciëren deze soepelheid zeer sterk.

Afgesloten premies

In totaal werden voor de periode van half maart 2020 tot 26 maart 2021 bijna 430.000 aanvragen genoteerd. Het betreft steun voor ongeveer 191.000 unieke ondernemingen. Er is al voor 2,1 miljard euro aan beschermingsmaatregelen voor ondernemers uitgekeerd. De minister toont een tabel met het overzicht van de verschillende maatregelen. De belangrijkste is de coronahinderpremie met ongeveer 106.000 begunstigden voor 1,1 miljard euro.

Vlaams beschermingsmechanisme maart en april 2021

Op 25 maart 2021 kreeg de Vlaamse Regering de goedkeuring van de Europese Commissie voor het Vlaams beschermingsmechanisme voor de maanden maart en april 2021. Het besluit wordt op de volgende Vlaamse Regering geagendeerd voor definitieve goedkeuring. Een aantal modaliteiten blijft hetzelfde: het gaat om ondernemingen die verplicht zijn gesloten of een omzetverlies van 60 procent kennen door de coronamaatregelen, de steun betreft de dekking van een deel van de vaste kosten en bedraagt minimum 600 euro.

Voor maart 2021 blijft de steun op 10 procent met als referentie maart 2019. Voor april 2021 wordt de steun gebracht op 15 procent van de omzet met als referentie april 2019. Er gelden dan verhoogde steunplafonds. Door de duur van de crisis zitten veel ondernemers immers door hun reserves heen. Maar ook nu dekt de steun nog steeds maar een deel van de doorlopende vaste kosten.

De niet-medische contactberoepen vallen onder de regeling 'verplicht gesloten' voor de betrokken periode. Voor niet-essentiële winkels volstaat het om een omzetverlies van 60 procent aan te tonen in de periode van 1 tot 25 april 2021. De omzet via 'click&collect' wordt daarin niet meegeteld.

De aanvraagmodule voor april wordt opengesteld op 3 mei 2021 zodat ondernemers ook sneller over de kasmiddelen kunnen beschikken.

De minister betreurt dat er onduidelijkheid is geschapen over de federale maatregel van het dubbele overbruggingsrecht. Ze hoopt dat die spanningen nu kunnen worden vermeden. Deze periode is immers al stresserend genoeg voor ondernemers.

Krachtlijnen inspectie

Er werden terecht grote bekommernissen geuit omtrent een goed uitgewerkte fraudedetectie bij de steunaanvragen. De minister herhaalt dat ze elk misbruik van de ondersteuningsinstrumenten streng veroordeelt en dat ze er samen met VLAIO alles aan doet om de steun te laten terechtkomen bij de ondernemers die deze steun absoluut nodig hebben. De automatische toekenning betekent wel dat de controle deels ex post facto gebeurt.

VLAIO heeft een controle- en inspectieaanpak in verschillende deelprocessen, met name:

- automatische controles bij de aanvragen;
- risicodetectie door koppeling van gegevens en databanken, gevolgd door het onderzoek van de (op basis van deze detectie) geselecteerde risicodossiers;
- rechtstreekse controles via koppeling van databanken;
- controle na interne meldingen en klachten.

De minister licht deze vier processen kort toe:

- Bij de aanvraagapplicatie wordt een koppeling gemaakt met de Kruispuntbank voor Ondernemingen en de RSZ. Op die manier filtert VLAIO bijvoorbeeld de niet-actieve ondernemingen of deze die in faillissement zijn er onmiddellijk uit. Ook de gegevens over de tewerkstelling die van belang kunnen zijn voor de maximumomvang van de premie worden automatisch gecheckt. Op deze manier werden aan de 'ingang' al meer dan 25.000 aanvragen voor de hinderpremie geweigerd en ook meer dan 2000 aanvragen voor de verschillende Vlaamse beschermingsmechanismen.
- Centraal in de controleaanpak staat een systeem van risicodetectie waarbij gegevens over de aanvragen worden gecombineerd en ook koppelingen met externe gegevens worden gerealiseerd. Dit wordt nu in het bijzonder toegepast voor de omzetgerelateerde maatregelen zoals de compensatie- en de ondersteuningspremie en het Vlaams beschermingsmechanisme. Voor de coronahinderpremie werden via deze techniek de meer dan 10.000 meest risicovolle dossiers gedetecteerd en gecontroleerd. Dit gaf aanleiding tot ongeveer 5200 terugvorderingen. Deze controleronde is nog niet voltooid. VLAIO zal nog ruim 1600 dossier nader bekijken. Voor de omzetgerelateerde premies heeft VLAIO afspraken gemaakt met de FOD Financiën en het RIZIV. De minister heeft op 15 januari 2021 een protocol met de FOD Financiën afgesloten waardoor VLAIO kan gebruikmaken van de gegevens van de maand- en kwartaalaangiften voor de btw, als onderdeel van de risicoanalyse. Met het RIZIV worden de afspraken nog gefinaliseerd. De risicoanalyse wordt op dit moment op punt gesteld, waarbij ook verschillende technieken van fraudedetectie worden geïntegreerd, zoals communitydetectie en de rule-based methode. VLAIO zal ook starten met de controle van de meest risicovolle en meest omvangrijke dossiers. De controles voor deze omzetgerelateerde steun zullen grotendeels moeten gebeuren op basis van boekhoudkundige stukken voor het afgesloten boekjaar 2020. VLAIO is dus ook afhankelijk van het moment van het neerleggen van jaarrekeningen.
- VLAIO zal via de FOD Financiën ook gegevens van de zogenaamde witte kassa kunnen gebruiken en via het RSVZ gegevens over de beroepsinkomsten van zelfstandigen in bijberoep. Na verwerking van deze data zullen op basis hiervan ook terugvorderingen gebeuren in het geval anomalieën.
- Ten slotte voert de inspectiedienst gerichte controles uit als er verdachte meldingen zijn, intern bij VLAIO of via de politie en de gemeenten. Als bij een controle een onregelmatigheid wordt vastgesteld betreffende een aanvraag worden ook alle andere aanvragen van de betrokken onderneming onderzocht.

Op deze manier gebeurden voor de omzetgerelateerde premies al 370 terugvorderingen.

Het inspectieteam voor de coronadossiers bestaat uit 12,5 voltijdequivalenten inspecteurs, op een totaal van 21,5 vte. De aanwervingen zijn gebeurd. De drie laatste tijdelijke krachten zullen starten in april of mei 2021. Voor de controle van de voorschotten voor de evenementensector wordt één vte ingezet. Er wordt ook in een tijdelijke versterking voorzien met twee vte's vanuit de inspectie van het Departement WSE.

Wat dan de afwikkeling betreft, kan de minister nog melden dat bij de dossier die aanleiding geven tot een terugvordering een administratieve kost van 100 euro zal worden aangerekend. Dit voorstel wordt nu aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

Voor de administratieve opvolging van de terugvorderingen zal VLAIO samenwerken met de Centrale Invorderingscel van de Vlaamse Belastingdienst. Die zal ook verwijlntresten aanrekenen.

Wanneer de inspectie situaties tegenkomt waar er een vermoeden is van doelgerichte subsidiefraude, worden de dossiers overgemaakt aan de Centrale Dienst voor de Bestrijding van de Corruptie voor verdere onderzoeksdaden.

De minister vat samen dat, door gebruik te maken van automatische checks en het kruisen van databases, wordt getracht om de mankracht beschikbaar voor controles zo efficiënt mogelijk naar potentiële probleem dossiers te leiden. VLAIO zal dit inspectieplan nu verder uitwerken. Daarbij zal ook rekening worden gehouden met de opmerkingen die in de commissie worden gemaakt.

1.3.2. Financiering en solvabiliteit ondersteunen

Het tweede pakket maatregelen betreft de ondersteuning van de financiering van de ondernemingen. De minister toont een schema met de verschillende instrumenten die werden uitgewerkt om de kredietnood op middellange termijn te lenigen. Ondertussen werd ook de heropstartlening principieel door de Vlaamse Regering goedgekeurd en wordt deze nieuwe maatregel bij de Europese Commissie aangemeld. De minister hoopt dat het instrument in mei 2021 operationeel kan worden.

Voor de voorschottenregeling voor de eventsector staat de derde oproep nu open via VLAIO. Die richt zich op events vanaf 1 juni 2021 tot het einde van 2021. De minister zal daarover na het paasreces meer informatie kunnen bezorgen.

Maatregelen van PMV en Gigarant

De cijfers en evolutie voor de verschillende instrumenten van PMV en Gigarant werden samengevat in een tabel. Tot op 26 maart 2021 werden er in totaal 490 dossiers van coronaleningen of achtergestelde leningen op drie jaar goedgekeurd. Dat zijn er 132 meer dan einde 2020. Deze leningen zijn goed voor een totaal kredietbedrag van 181 miljoen euro, een stijging met 26 miljoen euro sinds einde 2020. De termijn om een aanvraag in te dienen voor een coronalening loopt tot 15 oktober 2021.

Daarnaast zijn er de verschillende waarborginstrumenten. In de eerste twee maanden van 2021 werden er al 306 generieke waarborgen verleend voor een waarborgbedrag van bijna 53 miljoen euro.

Voor bedragen boven de 1,5 miljoen euro zijn er de waarborgen van Gigarant. Er werd al beslist over 27 COVID-19-waarborgen voor een totaal bedrag van 490

miljoen euro. Sinds begin 2021 zijn er zes dossiers voor een bedrag van 82 miljoen euro aan waarborgen bijgekomen.

Voorts zijn er de maatregelen om spaargeld te activeren. In de eerste twee maanden van 2021 noteerde PMV al 1203 Winwinleningen voor een bedrag van 23,9 miljoen euro. Hoewel 2020 met een totaalbedrag van meer dan 100 miljoen euro een recordjaar was voor de Winwinlening, lijkt 2021 dus goed op weg om dit record opnieuw scherp te stellen. De hervorming van oktober 2020 blijkt dus een succesverhaal. Ongeveer een vijfde van de particuliere kredietgevers maakte gebruik van de mogelijkheid om meer dan 50.000 euro ter beschikking te stellen. In maar liefst drie vierde van de leningen wordt voor een andere looptijd dan acht jaar geopteerd.

Het Vriendenaandeel is in werking getreden op 11 februari 2021. Het is dus nog te vroeg om daar veel cijfers over te geven. Deze maatregel zal enige tijd nodig hebben om ingeburgerd te geraken.

Voor de handelshuurlening werden 2079 aanvragen ingediend. Daarvan zijn er al 1574 goedgekeurd voor een totaalbedrag van ongeveer 15 miljoen euro. Ongeveer driehonderd aanvragen betreffen een bijkomende lening (twee extra maanden) voor een onderneming die al een goedgekeurde lening kreeg.

Nog inzake de handelshuur werden er ongeveer 270 trajecten voor bemiddeling aangevraagd. Ongeveer 40 trajecten zijn nog lopende. In 90 gevallen werd een akkoord bereikt. In ongeveer de helft van de reeds afgewerkte trajecten werd dus een akkoord bereikt naar aanleiding van het bemiddelingstraject.

Er was een specifieke vraag over de financiering van start-ups en scale-ups. Voor deze doelgroep is specifiek de coronalening in het leven geroepen. 35 procent van de goedgekeurde dossiers (169 dossiers) betreffen aanvragen voor start-ups en scale-ups. Die aanvragen zijn in relatieve termen ook succesvoller dan die van de gewone kmo's. Start-ups en scale-ups nemen meer dan 60 procent (110 miljoen euro) van het totale goedgekeurde kredietbedrag voor hun rekening. Deze doelgroep wordt dus zeker bereikt.

Daarnaast wil de minister deze doelgroep ook bedienen via het Welvaartsfonds. PMV is nu in overleg met de institutionele partners daarover.

1.3.3. *Relancebeleid*

In 2021 rolt de Vlaamse Regering het relanceplan Vlaamse Veerkracht uit. Zoals al eerder gemeld, beschikt het beleidsdomein EWI over een extra budget van 650 miljoen euro.

Er wordt op dit moment hard gewerkt aan de verdere concretisering van het dossier voor Europese steun vanuit de Recovery and Resilience Facility. De aanmelding moet tegen einde april 2021 klaar zijn.

Er werden voor het beleidsdomein EWI al vier concrete dossiers door de Vlaamse Regering goedgekeurd, voor in totaal 92 miljoen euro:

- 30 miljoen euro voor O&O-steun voor projecten van bedrijven;
- een eerste schijf van 10 miljoen euro voor het Vlaams beleidsplan Bio-economie;
- 50 miljoen euro voor ondersteunende maatregelen voor de Brexit vanuit VLAIO;
- 12 miljoen euro voor handelskernversterking. Vanaf 1 april 2021 kunnen de lokale besturen projecten indienen voor de nieuwe oproep voor aankoop en transformatie van handelspanden. Daarvoor wordt een budget van 10 miljoen euro vrijgemaakt. Daarnaast wordt 1,5 miljoen euro uitgetrokken voor de

aanstelling van de zogenaamde profploeg, voor ondersteuning van de lokale besturen inzake handelskernversterking. Voorts investeert de minister ook in een kennisdelingsplatform met goede praktijken en inspirerende voorbeelden bij de lokale besturen.

1.4. Conclusie

De minister besluit dat het stijgende aantal ziekenhuisopnames het noodzakelijk heeft gemaakt dat opnieuw hard wordt ingegrepen in het economische en maatschappelijke verkeer. Dit is een enorme domper voor de getroffen ondernemingen.

Bedrijven die beperkende maatregelen opgelegd krijgen, kunnen blijvend op de steun van Vlaamse Regering rekenen. De steunmaatregelen werden genomen om de levensvatbaarheid en de relance van de ondernemingen te ondersteunen. Mocht iedereen zich aan de maatregelen houden, zou dat de economie een grote dienst bewijzen.

2. Beleidsdomein Werk en Sociale Economie

2.1. Stand van zaken van de arbeidsmarkt

De minister merkt op dat de cijfers dateren van voor het laatste Overlegcomité. De beslissingen van 24 maart 2021 zijn dan ook nog niet merkbaar in de cijfers.

De werkloosheid lag in het Vlaamse Gewest in februari 2021 nog altijd 3,7 procent hoger dan een jaar geleden. De evolutie is echter positief.

De (voorlopige) aantallen tijdelijk werklozen in Vlaanderen bedragen in december 2020 en januari 2021 respectievelijk 195.642 en 192.363. De cijfers liggen dus hoger dan eerder gemeld, maar ze kunnen altijd opwaarts worden bijgesteld naarmate er meer dossiers binnenkomen.

Het gemiddeld aantal dagen tijdelijke werkloosheid piekt in januari 2021, met 10,2 dagen. Dat is volgens de minister slecht nieuws, want dit is het hoogste gemiddelde sinds mei 2020. De sectorale verschillen blijven belangrijk. Zo blijft de horeca het hardst getroffen. Sinds de tweede golf blijven ook de vastgoedsector, de retail en overige diensten (waaronder evenementen) zwaar getroffen. Ook enkele specifieke (kleinere) sectoren kennen veel tijdelijk werklozen: de luchtvaart, reisbureaus en overige transportdiensten.

De werkzaamheidsgraad bedroeg in het Vlaamse Gewest 74,4 procent in december 2020. Dit is 0,2 procentpunt hoger dan in november 2020, maar nog steeds lager dan de werkzaamheidsgraad voor de start van de coronacrisis.

Het aantal ontvangen vacatures bij VDAB lag in februari 2021 20 procent lager dan in februari 2020. Dat is een negatieve evolutie tegenover de cijfers van de voorbije maanden. Maar deze cijfers zijn een logisch gevolg van het sluiten van sectoren.

Dienstenchequesector

Wat betreft de dienstencheques was er in januari 2021 nog een daling van 4,94 procent van de ingegeven prestaties ten opzichte van januari 2020. In februari 2021 was er een daling van 2,15 procent ten opzichte van vorig jaar en in maart 2021, op basis van voorlopige cijfers, een lichte stijging met 2,4 procent. Uit de cijfers leidt de minister af dat de sector de voorbije maanden evolueerde naar een normaal niveau van activiteiten. Maar ondertussen zijn de coronamaatregelen natuurlijk weer verstrengd en dat kan de hersteltrend hypothekeren.

De minister kreeg van de commissieleden verschillende vragen over de dienstenchequesector. Ze gaat eerst in op de vraag in welke mate de toegekende extra vergoedingen de extra kosten voor beveiliging hebben gedekt. Tijdens de eerste coronagolf hebben de dienstenchequebedrijven voor geleverde dienstenchequeprestaties van 16 maart tot en met 30 juni 2020 een bijkomende subsidie ontvangen. Op basis van een objectieve risicoanalyse werden ondernemingen door de Vlaamse Sociale Inspectie aangeschreven met de vraag een overzicht van de gemaakte kosten in te dienen. Op basis van de ingediende dossiers zal bijkomend een steekproef genomen worden van ondernemingen waar er tevens een controle ter plaatse zal gebeuren, waarbij bewijsstukken zullen worden opgevraagd. Deze controles zijn momenteel nog volop in uitvoering, waardoor een eindresultaat nog niet kan worden gegeven. Op basis van de reeds afgewerkte dossiers kan de minister wel melden dat in ongeveer 40 procent van de gevallen minder kosten werden ingediend dan er voor die periode veiligheidssubsidies werden uitgekeerd. Dit zou kunnen betekenen dat voor die gevallen het uitbetaalde extra bedrag van 2,16 euro per cheque de extra kosten voor beveiliging volledig dekte. Aangezien nog niet alle dossiers zijn verwerkt en aan de ondernemingen nog de mogelijkheid wordt geboden om verweermiddelen in te dienen vooraleer tot een effectieve terugvordering wordt overgegaan, moet dit cijfer nog met de nodige voorzichtigheid worden gehanteerd.

Wat de inbreuken betreft kan de minister wel melden dat al 42 dossiers werden afgehandeld waarbij in totaal voor 424.662,06 euro werd teruggevorderd.

Wat de naleving van de coronaveiligheidsmaatregelen betreft, werden door de Vlaamse Sociale Inspectie controles uitgevoerd op basis van binnenkomende klachten of meldingen. Er zijn op basis van deze controles nog geen terugvorderingen gebeurd.

De Vlaamse Sociale Inspectie heeft sinds de start van de coronacrisis 202 klachten, meldingen of vragen met betrekking tot de naleving van de coronamaatregelen ontvangen. 65 van deze klachten, meldingen of vragen werden ontvankelijk verklaard en hebben geleid tot 63 verschillende dossiers. Deze dossiers leidden uiteindelijk tot tien waarschuwingen voor volgende inbreuken:

- niet overhandigen veiligheidsmateriaal (vijf dossiers);
- niet voorzien in een contactpunt (één dossier);
- niet naleven van de richtlijnen inzake het annuleren door de gebruiker (twee dossiers);
- sensibilisering van gebruikers (één dossier);
- quarantaine werknemer (één dossier).

Op 26 maart 2021 werd door de Vlaamse Regering principieel een ontwerp van decreet goedgekeurd waarbij de mogelijkheden om over te gaan tot uitsluiting van een gebruiker en tot terugvordering bij de gebruiker worden uitgebreid. De minister komt daar later op terug.

Sociale economie

Wat de sociale economie betreft, blijkt uit de periodieke enquête een tewerkstelling van doelgroepwerknemers van circa 90 procent. De tijdelijke werkloosheid bedraagt ongeveer 12 procent. Beide percentages zijn vergelijkbaar met de periode januari-februari 2021. De verplichte sluiting of het verlies van bedrijfsopdrachten worden als belangrijkste redenen opgegeven.

Het Departement WSE werkt in het kader van het VESOC-akkoord Alle hens aan dek twee oproepen uit: een oproep rond opleiding van werknemers en een tweede oproep rond strategische transformatie- en innovatiesteun. Deze oproepen hebben

tot doel de maatwerkondernemingen veerkrachtig te houden en wendbaar te maken, ook in de toekomst.

De minister kreeg ook een vraag over de impact van het aantal besmettingen en de verplichte quarantaine op de doelgroepmedewerkers en op het functioneren van de maatwerkbedrijven. De impact van de besmettingen in de huidige crisisperiode is in geen opzicht te vergelijken met de impact tijdens de eerste lockdownperiode. Er is nu 89 procent tewerkstelling ten opzichte van 18 procent tewerkstelling in maart 2020.

Bij het bekijken van de oorzaken van de tijdelijke werkloosheid (ongeveer 10 tot 12 procent) in de sociale economie, blijkt dat de verplichte quarantaine, naast of in combinatie met andere oorzaken, een belangrijke reden kan zijn voor de tijdelijke werkloosheid. Andere oorzaken zijn conjunctuurelementen zoals verplichte sluitingen en verlies aan opdrachten.

Er was ook een vraag over coronamoeheid bij de doelgroepmedewerkers. De minister antwoordt dat via de extra beschermingsvergoeding (ongeveer 1,5 miljoen euro in het tweede kwartaal van 2020) en de extra aanpassingspremie (ongeveer 10 miljoen euro in het vierde kwartaal van 2020) de werkgevers werden gestimuleerd om de noodzakelijke beschermingsmaatregelen te nemen en de veiligheid van de werknemers te verzekeren. Uit de tewerkstellingscijfers leidt de minister af dat er goede maatregelen zijn genomen. De minister looft ook de inspanningen van de sociale diensten van maatwerkbedrijven, die creatieve sensibiliserende acties hebben ondernomen om hun maatwerkers voldoende bewust te maken van de coronaveiligheidsvoorschriften. Zo zijn er mooie instructieve filmpjes en Facebook-posts gemaakt.

Een volgende vraag ging over het verplicht invullen van het wettelijk toegekend contingent in 2021. In 2020 werd die regelgeving tijdelijk geschorst, zodat er in 2021 geen automatische herverdeling zal plaatsvinden. Maar voor 2021 is dat niet meer het geval, waardoor er in 2022 dus wel opnieuw een automatische herverdeling zal zijn. De jaarlijkse herverdeling van de contingenten (op basis van onderbenut contingent) over de maatwerkbedrijven is ingeschreven in de regelgeving. Dit gebeurt met het oog op een efficiënte verdeling van de contingenten over de verschillende maatwerkbedrijven en -afdelingen. Het is volgens de minister een goede beleidsmaatregel, die ervoor zorgt dat aan de meervraag (de nood aan extra vte's) in sommige maatwerkbedrijven kan worden tegemoetgekomen.

2.2. Recente maatregelen

Tijdelijk gezamenlijk initiatiefrecht

In het relanceplan Alle hens aan dek werd – als sleutel om de loopbaan in eigen handen te nemen – afgesproken om bij wijze van experiment een tijdelijk gezamenlijk besluitrecht mogelijk te maken. Daardoor kunnen extra uren en budget van het Vlaams opleidingsverlof worden ingezet om, op gezamenlijk initiatief van de werkgever en de werknemer, een opleiding te volgen. Het besluit om dit mogelijk te maken is op 26 maart 2021 principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Over dit besluit wordt het advies ingewonnen van de SERV en daarna van de Raad van State.

De minister is trots op deze maatregel. De werkgevers krijgen hierdoor een expliciete rol in het opleidingsverlof. Ze kunnen aan de werknemers opleidingen voorstellen die hun toekomstkansen in de sector of op de Vlaamse arbeidsmarkt verbeteren. Concreet komt er via deze weg 125 uur opleidingsverlof bij. Dit is dus een verdubbeling van het bestaande contingent.

Transitiepremie werkzoekenden ondernemerschap

Op 26 maart 2021 keurde de Vlaamse Regering ook definitief het uitvoeringsbesluit houdende een premie om de transitie van werkzoekenden naar ondernemerschap te stimuleren goed. De minister verwijst naar eerdere gedachtewisselingen hierover in de commissie.

Vanaf 1 april 2021 tot en met 31 maart 2022 kunnen ondernemers jonger dan 45 jaar tijdelijk ook een transitiepremie aanvragen volgens de gewijzigde premievoorwaarden. Voor de ondernemers met een leeftijd van 45 jaar of ouder zal deze wijziging pas in werking treden voor aanvragen die tussen 1 juni 2021 en 31 maart 2022 worden ingediend. De premiebedragen werden aangepast omdat de doelgroep fors werd uitgebreid.

Dienstencheques – uitsluiting gebruikers en controles

Zoals al vermeld, keurde de Vlaamse Regering op 26 maart 2021 ook een voorontwerp van wijzigingsdecreet principieel goed dat het mogelijk maakt om op te treden tegen gebruikers die de coronamaatregelen niet naleven. Gebruikers kunnen tijdelijk worden uitgesloten en de subsidie kan bij de gebruiker worden teruggevorderd. Deze maatregelen zijn mogelijk wanneer de gebruiker samen met de erkende onderneming een inbreuk heeft gepleegd, wanneer hij dienstencheques voor fictieve of niet-toegelaten prestaties heeft gebruikt of de maatregelen rond het indijken van de coronapandemie niet respecteert. Deze uitsluiting kan maximaal een jaar duren bij een eerste inbreuk en tot vijf jaar bij herhaling.

De minister vindt het belangrijk om deze maatregel te nemen. De huishoudhulpverleners bevinden zich in een precaire positie. Zij begeven zich van gezin naar gezin en, als gevolg van de veiligheidsmaatregelen ter bestrijding van de verdere verspreiding van het virus, zoals telewerken er een is, zijn de gezinsleden van de gebruikers vaker in huis tijdens de dienstenchequeprestaties.

De minister kreeg ook een vraag over het verloop van de controles en terugvorderingen. Om inbreuken vast te stellen tegen de coronamaatregelen kunnen de inspecteurs van de Vlaamse Sociale Inspectie de normale onderzoeksmethoden gebruiken. Een inspecteur kan zich baseren op een getuigenis of kan ter plaatse een vaststelling doen, ofwel buiten de woning ofwel in de woning als de gebruiker of politierechter daartoe de toestemming geeft. De terugvordering gaat over het terugbetalen van de subsidies die de Vlaamse overheid heeft betaald voor de dienstencheques die de gebruikers hebben ingediend. Dat wil zeggen dat als de wettelijke vereisten niet zijn gerespecteerd, de gebruiker de subsidie voor die prestatie zal moeten terugbetalen. Het gaat om 14,48 euro per cheque. De gebruiker zal steeds de mogelijkheid krijgen om door de administratie te worden gehoord alvorens er tot een terugvordering wordt overgegaan. Dat geldt ook voor de mogelijke schorsing.

2.3. Specifieke vragen

VDAB

De minister kreeg een vraag over de zogenaamde 'lockdownmodus' waarin VDAB zou werken tot het einde van de paasvakantie. De minister antwoordt dat VDAB enkel tussen 29 maart en 2 april 2021 geen face-to-facedienstverlening aanbiedt. De dienstverlening blijft tijdens die week wel open op afstand. De VDAB-medewerkers werken van thuis uit en zijn bereikbaar.

De bemiddeling en toeleiding van werkzoekenden zal gedurende deze week digitaal gebeuren. Indien digitale bemiddeling voor bepaalde klanten niet mogelijk is,

worden de afspraken verzet. Indien klanten (zoals sommige doelgroepmedewerkers voor de maatwerkbedrijven of de lokale diensteneconomie) worden begeleid door een partnerorganisatie die daarvoor een VDAB-lokaal gebruikt, kan er ook voor die klanten deze week geen face-to-facedienstverlening zijn. Alle dienstverlening gebeurt op afstand. Andere partnerorganisaties van VDAB, die geen VDAB-locaties gebruiken, beslissen zelf of ze de deuren van hun organisatie openhouden en digitaal verder werken of niet.

Ook de medewerkers van de controledienst van VDAB werken in de week van 29 maart tot en met 2 april 2021 van thuis uit. De reeds geplande verhoren werden geannuleerd. De werkzoekenden en de verschillende vakbondsorganisaties werden hierover geïnformeerd. De werkzoekende is niet verplicht om naar het verhoor te komen, hij heeft ook de mogelijkheid tot het indienen van een schriftelijk verweer. Dit werd naar aanleiding van de coronacrisis ingevoerd voor alle transmissietypes en dus ook voor het negatief advies voor jongeren in beroepsinschakelingsstijd, de weigering van de uitvoering van een traject of de zogenaamde ultieme afspraken. Vanaf 6 april 2021 worden de gewone werkzaamheden hernomen en kunnen de verhoorgesprekken doorgaan zoals gepland.

VDAB en tijdelijk werklozen

In totaal zijn er al 30.168 unieke tijdelijk werklozen die minstens één competentieversterkende actie hebben opgestart. Daarnaast hebben 22.298 tijdelijk werklozen ook een begeleidingsactie opgestart. In totaal hebben op die manier 44.962 tijdelijk werklozen minstens één begeleidings- of competentieversterkende actie opgestart.

Van de totale doelgroep tijdelijk werklozen in de periode van maart 2020 tot en met januari 2021 waren er 152.335 gedurende drie opeenvolgende maanden minstens tien dagen tijdelijk werkloos. Dat zijn de intensief tijdelijk werklozen. In totaal waren er 8816 unieke intensief tijdelijk werklozen die minstens één competentieversterkende actie hebben opgestart. Daarnaast hebben 6020 van hen een begeleidingsactie opgestart. In totaal hebben 12.773 intensief tijdelijk werklozen minstens één begeleidings- of competentieversterkende actie opgestart.

De minister herhaalt dat ze alleen informatie kan verschaffen over de tijdelijk werklozen die ingeschreven zijn bij VDAB. Deze inschrijving gebeurt nog steeds op vrijwillige basis. VDAB lanceerde een grootschalige bevraging van de tijdelijk werklozen, waarvan de minister de resultaten op korte termijn verwacht.

De minister blijft hoe dan ook actief inzetten op het informeren van tijdelijke werklozen over het opleidings- en begeleidingsaanbod van VDAB en partners. In totaal werden al meer dan een half miljoen generieke mailings (brief en email) uitgestuurd naar tijdelijke werklozen. Daarnaast kregen meer dan 200.000 werknemers een sectorspecifieke communicatie en werden ook meer dan 77.000 werkgevers aangeschreven.

De minister kreeg ook de vraag of ze opnieuw initiatieven zal nemen om tijdelijk werklozen in te zetten in andere sectoren waar er nood is aan werkkrachten, zoals bij de initiatieven Help de oogst en Help de zorg. De minister antwoordt dat deze twee platformen begin 2021 werden geëvalueerd. Ze vat de resultaten van deze evaluatie samen. Positief aan deze initiatieven is dat ze een snel antwoord bieden op een vraag, ze brengen vraag en aanbod samen en de vervullingsgraad is goed. Er zijn veel kandidaten voor de coronavacatures in de zorg. Voor Help de oogst heeft het initiatief er mee toe geleid dat er geen tekorten aan werkkrachten zijn ontstaan. Er kwamen dan ook positieve reacties van de werkgeversorganisaties uit de land- en tuinbouw en de zorgsector op het snelle schakelen van VDAB.

De actie Help de oogst zal opnieuw in de kijker worden gezet op de landingspagina voor tijdelijk werklozen. Daarnaast wordt onderzocht of VDAB een sociale media-actie kan doen naar studenten.

Leren en werkplekleren

Er was een algemene vraag over het opleidingsaanbod van VDAB. De minister moet voor een volledig overzicht verwijzen naar de opleidingengids van VDAB, daarin zijn alle online opleidingen, online workshops en webinars te vinden.

Generiek gaat VDAB voor hybride leertrajecten. Bij hybride leren worden face-to-faceopleidingen gecombineerd met ervaringsgericht leren (werkplekleren) en digitale opleidingen. De maandcijfers van de inschrijvingen voor online opleidingen bij VDAB gaan in stijgende lijn.

Een volgende vraag ging over de impact van de coronacrisis op stages en vormen van werkplekleren. Parallel aan de impact op werknemers werd een sterke impact gezien op cursisten in werkplekleren vastgesteld. De verplichte sluiting van bepaalde bedrijven en sectoren betekende dat heel wat werkplekleerovereenkomsten niet konden worden uitgevoerd. VDAB zorgde voor extra flexibiliteit in de richtlijnen, zodat het heropstarten van overeenkomsten relatief eenvoudig blijft. Ook kreeg het 'thuisleren' analoog aan het thuiswerken een structureel kader, wat voor bepaalde sectoren soelaas kon bieden. Door stopzetting of opschorting geïmpacteerd IBO-cursisten werden financieel ondersteund door een tijdelijke premie en kregen snel alternatieven aangeboden.

Door de lockdown in maart, april en mei 2020 hebben wijk-werkers hun geplande trajecten niet kunnen afwerken. Vooral in scholen, vzw's en lokale besturen konden de wijk-werkactiviteiten niet meer doorgaan. Bij de tweede lockdown konden in principe de activiteiten worden voortgezet. De minister merkt op dat de coronacrisis anderzijds ook een opportuniteit was voor lokale besturen om activiteiten te organiseren waarbij wijk-werkers konden worden ingezet voor bepaalde taken, zoals het bijstaan in winkelstraten en het coronaproof werken in woonzorgcentra. De derde lockdown treft vooral de wijk-werkers die actief zijn in de scholen. Zij zullen een week langer op non-actief worden gezet wegens de verlengde paasvakantie.

Een wijk-werktraject bestaat uit het uitvoeren van één of meerdere wijk-werkactiviteiten. Het is niet zo dat bij het wegvallen van een activiteit, het traject wordt stopgezet. Wanneer de activiteiten niet meer kunnen doorgaan wegens coronamaatregelen wordt het traject geschorst. Dit is een vorm van overmacht. Door een ministerieel besluit van 3 april 2020 is het mogelijk dat een wijk-werker waarvan het traject is geïmpacteerd door de coronamaatregelen opnieuw wordt toegeleid voor een periode van drie maanden. Dit betekent dat wijk-werktrajecten langer dan een jaar kunnen duren om de impact te compenseren.

VDAB heeft in een rondvraag nagegaan of wijk-werkorganisatoren ook mondmaskers ter beschikking stellen voor hun wijk-werkers, vooral in het kader van activiteiten bij particuliere gebruikers.

Vlaamse Sociale Inspectie

Door de coronacrisis moest de Vlaamse Sociale Inspectie haar werking drastisch aanpassen en werd er deels overgeschakeld naar administratieve deskcontroles. Er werden dus minder controles op het terrein uitgevoerd. Door deze verschuiving steeg het aantal vooropgestelde controles, omdat administratieve controles minder mensdagen vergen dan reguliere controles. Er werden minder processen-verbaal opgesteld en minder waarschuwingen gegeven, maar er werden wel meer terugvorderingen gerealiseerd (voor een totaalbedrag van ongeveer 3,5 miljoen euro).

De stijging van de terugvorderingen is voornamelijk te wijten aan de controle van de kostendossiers van dienstenchequebedrijven.

Flexijobs

In het derde kwartaal van 2020 waren er in Vlaanderen 58.262 flexi-jobs, goed voor 4.116.520 gepresteerde uren. In vergelijking met het derde kwartaal van 2019 is dat een daling met 11,1 procent. Er was echter wel een stijging van het aantal gepresteerde uren, met 4 procent.

In de horecasector is de impact uiteraard groter. Daar daalde het aantal flexi-jobs tussen het derde kwartaal van 2019 en het derde kwartaal van 2020 met 36,9 procent.

Telewerken

Door de coronacrisis is telewerken voor veel bedrijven en werknemers plots de norm geworden. Om ondernemingen en werknemers te ondersteunen om werkbaar telewerk te organiseren en op termijn telewerk ook duurzaam te verankeren stelde de minister een actieplan telewerk op, zoals al eerder toegelicht in deze commissie.

Zowel de controles op het telewerken als de verplichte registratie van telewerk en de wijze waarop dit gebeurt, zijn federale bevoegdheden. De minister blijft wel aandringen op het mogelijk maken van een zogenaamde 'terugkomdag' om het telewerken te kunnen blijven volhouden.

Communicatie

De minister besluit dat ze actief blijft inzetten op communicatie over het VESOC-akkoord Alle hens aan dek. Op 1 april 2021 is er een webinar over dit plan, gericht naar het hele arbeidsmarktlandschap. Voor deze webinar noteerde het Departement WSE meer dan duizend inschrijvingen. Er is dus veel enthousiasme om mee de schouders te zetten onder de plannen en dat is volgens de minister een goede zaak.

II. Tussenkomen van de leden

Tussenkomen van Imade Annouri

Imade Annouri kreeg van heel wat winkeliers reacties op het winkelen op afspraak. Veel handelaars laten mensen die aan de deur staan gewoon binnen en beschouwen dat als afspraak. Zij zien geen groot verschil met de situatie van voor de nieuwe regel. Andere winkeliers vindt het niet werkbaar en voelen zich verstikt door de vele voorschriften. De minister gaat ervan uit dat het winkelen op afspraak goed kan werken. Maar op welke manier zal worden gemonitord wat het effect van de maatregel is? Het is immers niet duidelijk wat er de komende weken zal gebeuren. Zullen er nog verstrengingen nodig zijn of kan een datum voor normale opening worden vooropgesteld? Daarom is het nodig het effect van de maatregel te onderzoeken.

Er wordt nu vaak gesproken over besmettingsgevaar op de treinen en in het onderwijs, maar anderzijds blijkt tot 40 procent van de besmettingen op de werkvloer te gebeuren. Er wordt wel ingezet op telewerken en daarvoor gebeuren er ook controles door federale instanties. Anderzijds zijn er dan weer werknemers die het telewerken grondig beu zijn en snakken naar contact met de collega's. Gelet op de huidige besmettingsgraad kan dit echter niet. Kan er door het Vlaamse Gewest niet

meer worden ingezet op veilig werken op de werkvloer en op controles inzake tewerkwerken waar dit mogelijk is?

Heel wat horecazaken hebben een contract met een brouwerij, ook voor de huur van panden. Imade Annouri vraagt of er daarover gegevens beschikbaar zijn. Hebben horecazaken onder contract met een brouwerij het moeilijker in de huidige situatie? Hebben horecazaken die zelf eigenaar zijn van het pand het gemakkelijker?

Tussenkomen van Ilse Malfroot

Ilse Malfroot meent dat het winkelen op afspraak voor kleine winkels in kleinere steden haalbaar is. Ze kunnen inderdaad de afspraken noteren voor klanten die aan de deur staan. Maar kan dit wel als winkelen op afspraak worden beschouwd? In grotere steden ligt dit anders. In Oostende bijvoorbeeld, waar er veel dagjestoeristen komen, is het voor de klanten moeilijker om een afspraak te maken, ook omdat die tot 15 minuten beperkt moet blijven. Is dat voldoende om te vinden wat men zoekt? Voelt de klant zich dan niet verplicht om iets te kopen? De spontaniteit van het winkelen verdwijnt op die manier.

Het lid vindt de maatregel ook discriminerend. Een gewone kledingwinkel moet op afspraak werken, een winkel voor babykleding niet. Grote tuincentra hebben naast planten bijvoorbeeld ook vaak meubelen, pannen, borden en bestek in hun assortiment. Als een klant die in een andere winkel wil kopen, kan dat enkel op afspraak. Het lid vindt de maatregel daarom niet zinvol en een vorm van broodroof. Ofwel sluit de overheid de winkels, ofwel laat ze de handelaars op een normale manier werken. Sommige winkels blijven dan ook gewoon gesloten omdat openen niet rendabel is.

Ilse Malfroot vraagt de minister te overleggen met de Federale Regering. Wanneer zij werken op afspraak hebben winkeliers geen recht meer op het dubbele overbruggingsrecht. Dit was voor vele winkeliers de enige manier om te overleven in deze moeilijke situatie. Het dubbele overbruggingsrecht moet opnieuw worden toegekend voor niet-essentiële winkels die werken op afspraak of gesloten blijven.

Tussenkomen van Maurits Vande Reyde

Ook *Maurits Vande Reyde* hoort als schepen van Lokale Economie veel getuigenissen over het winkelen op afspraak. Hij wil mee zoeken naar een oplossing die werkbaar is en niet zoals Vlaams Belang alle maatregelen overboord gooien.

Het lid vraagt zich af of voor winkels met een grote oppervlakte geen veilige regeling kan worden uitgewerkt op basis van een aantal klanten per vierkante meter. Voorts moet oneerlijke concurrentie worden voorkomen, zoals tijdens de eerste lockdown toen sommige plantenzaken mochten openen en andere niet. De kleine winkels hebben het nu moeilijker omdat ze de afspraken moeten afdwingen. Kan er geen regeling worden uitgedacht die voor iedereen billijk is? Hoe zal de minister de huidige maatregel evalueren?

De minister heeft duidelijk geschetst hoe het Vlaams beschermingsmechanisme in elkaar zit. Veel ondernemers hadden daar nog twijfels over. Kent de minister de budgettaire impact van de verhoging naar 15 procent? Is de impact van het globalisatiemechanisme berekend?

De minister heeft ook goed uitgelegd hoe de controle op misbruik van de steunmechanismen verloopt. Het lid verwijst naar de vraag die hij hierover stelde in de plenaire vergadering van 10 maart 2021 (*Actuele vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 411). De minister kondigde in de pers ook aan dat er een antifraudeplan komt in

samenwerking met de federale overheid. Maurits Vande Reyde gaat ervan uit dat verder wordt gewerkt aan de koppeling van de databanken en het gebruik van de NACE-codes. Is hierin al vooruitgang geboekt?

Sinds begin 2021 werd al voor 53 miljoen euro aan waarborgen toegekend. Maurits Vande Reyde waarschuwt voor de mogelijke impact van uitwinningen op de begroting en vraagt de evolutie van de waarborgen in het oog te houden. Het lid is voorstander van de maatregel maar vindt dat dit goed moet worden gemonitord.

Het Welvaartsfonds zit nu in de fase van de institutionele partners. Wanneer staat het fonds open voor het grote publiek? Zijn er nog steeds technische belemmeringen?

Er is nu duidelijkheid over de besteding van iets meer dan 100 miljoen euro van het relancebudget. Welke stappen zullen worden gezet om de rest van het relancebudget van 650 miljoen euro voor EWI toe te wijzen? Op welke manier wordt het parlement daarbij betrokken? Tegen de begrotingsopmaak van 2022 zou dit budget volgens Maurits Vande Reyde wel grotendeels moeten zijn vastgelegd, anders wordt het geen relanceplan maar eerder een stimulans op lange termijn.

Tussenkamt van Caroline Gennez

Caroline Gennez vraagt waarom het steunpercentage van het beschermingsmechanisme precies naar 15 procent wordt opgetrokken.

Heeft de minister zicht op het aantal voorschotten dat voor evenementen werd gevraagd? Dit is belangrijk om na te gaan hoe de sector gradueel opnieuw kan starten.

De minister heeft duidelijk gemaakt hoe ze de controle wil aanpakken. Het getoonde schema verwijst naar de terugvordering van frauduleus aangevraagde steun verhoogd met administratiekosten. Is dat dan de extra sanctie waarover het eerder in de plenaire vergadering ging? Of heeft de minister intussen kunnen onderzoeken of een bijkomende sanctie mogelijk is, buiten de mogelijkheid om dit justitieel te vervolgen?

De besmettingen op de werkvloer zouden 40 procent van de besmettingen bedragen. Hoe zal de minister, in samenwerking met de federale overheid, de controles op het telewerken intensiveren? Is er daarover al overleg geweest met de werkgeversorganisaties?

Er is een recent advies van de Raad van State dat stelt dat loonsubsidies een Vlaamse bevoegdheid zijn. De minister zou hierover overleg plegen met de federale overheid, die ervoor opteerde om met een doelgroepenkorting voor de reissector te werken. *Caroline Gennez* vraagt naar de stand van zaken van het overleg. Is er een federale oplossing of zal de minister zelf een Vlaamse oplossing voor de reissector uitwerken?

Tussenkamt van Axel Ronse

Axel Ronse verwijst naar de zorgwekkende cijfers over tijdelijke werkloosheid in januari 2021. Het gaat om bijna 200.000 tijdelijke werklozen, met een gemiddelde duurtijd van meer dan 10 dagen. Tegelijk is er een krapte op de arbeidsmarkt, ook voor minder moeilijke profielen. Daarom blijft het lid zijn vraag herhalen om vanuit de Vlaamse Regering aan te dringen op een asymmetrisch arbeidsmarktbeleid. Hoe ver staat het met de verplichte inschrijving van tijdelijk werklozen bij VDAB?

Beschikt de minister over cijfers over het aantal tijdelijk werklozen die op dit moment tijdelijk bij een andere werkgever aan de slag zijn? Is bekend wat de grootste drempels zijn? Het lid beseft dat het wettelijk kader daarvoor nog niet volledig op punt staat.

Axel Ronse krijgt veel opmerkingen van ondernemers over de verplichtingen inzake telewerken. Wat federaal minister Pierre-Yves Dermagne doet, noemt het lid pes-terijen.

Inzake de loonsubsidies stelde de minister in een eerdere commissie dat ze de RSZ-maatregelen op federaal niveau wilde afwachten en dat ze niet snel zelf een loonsubsidie zou uitwerken. De reissector en de evenementensector zijn nog altijd vragende partij voor die maatregel. Kan de Vlaamse overheid geen eigen stelsel uitwerken? Ze kan daarvoor worden gecompenseerd door de federale overheid, die daardoor op de uitkeringen zou besparen.

Tussenkoms van Maaïke De Vreese

Maaïke De Vreese sluit zich aan bij de vragen over het winkelen op afspraak. Haar fractie heeft steeds gevraagd om de maatregelen zoveel mogelijk wetenschappelijk te onderbouwen en de effecten ervan te monitoren. Nu kunnen klanten vaak aan de winkel deur een afspraak maken, waardoor er in vele winkels nauwelijks een verschil is met winkelen zonder afspraak. Nu is het wellicht te vroeg om het effect in te schatten, na de paasvakantie zal er misschien meer duidelijkheid over zijn. Het is inderdaad belangrijk te blijven monitoren.

De terrassen en de horeca zijn op dit moment nog steeds gesloten. Tegelijk zijn er gemeenten en steden die piknickbanken plaatsen in de parken. Het is goed dat er creatief wordt nagedacht, ook over de vraag of daaraan takeaway kan worden gekoppeld. Maar ook hier is het belangrijk te monitoren welke effecten deze maatregelen hebben op de verspreiding van het virus.

De strijd tegen het coronavirus begint bij vele mensen mentaal zwaar te wegen. Ook daar moet er aandacht voor zijn op het Overlegcomité.

Maaïke De Vreese verwijst naar persberichten over de experten die brainstormen over een exitplan, zonder dat de politiek daarover een advies vroeg. Zal de politiek beslissen over het exitplan? Worden de experten daarbij betrokken en wat is de stand van zaken? Het lid meent dat dit van uitzonderlijk belang is voor de sectoren die nog gesloten zijn, zoals de reis- en evenementensector.

Iedereen kijkt uit naar het bereiken van een voldoende hoge vaccinatiegraad, waardoor gedachtewisselingen als deze kunnen wegvallen. Tot dan moet alle aandacht gaan naar uitwegen die coronaproof zijn, zodat zo weinig mogelijk mensen op intensieve zorgen terechtkomen.

Tussenkoms van Tom Ongena

Tom Ongena vraagt of VDAB dan vanaf 6 april 2021 zal trachten de normale werking opnieuw op te starten. Dat zou een goede zaak zijn. Enerzijds moet VDAB natuurlijk ook zelf zorgen voor een veilige werkomgeving voor zijn medewerkers. Anderzijds wordt op VDAB gerekend om al het mogelijke te doen voor een vlot verloop van de heropening van sectoren. Dat betekent dat zoveel mogelijk vacatures moeten worden ingevuld.

Het lid komt daarom terug op zijn eerdere vragen over het tekort aan horecapersoneel. De minister toonde zich in de plenaire vergadering van 31 maart 2021 bereid om actie te ondernemen (*Actuele vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 472).

Overweegt de minister nog een actie Help in de horeca, naar analogie met wat voor andere sectoren gebeurde? Komt er een specifiek initiatief voor jobstudenten? Daar mag volgens Tom Ongena niet te lang mee worden gewacht.

Tussenkomst van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne vindt de cijfers over het bereik van de financieringsinstrumenten indrukwekkend. Die instrumenten maken het mogelijk ondernemingen op een marktconforme manier te ondersteunen en zijn een belangrijk element in het bestrijden van de crisis.

Een van die instrumenten met een groeiend bereik is de handelshuurlening. Sinds begin 2021 zijn er meer dan duizend handelshuurleningen afgesloten. Dat wijst op de zware problemen in de retail en de horeca. Door de nieuwe lockdown zijn de perspectieven niet altijd even duidelijk. Wordt de handelshuurlening nog verlengd of aangepast? Worden nog maatregelen onderzocht om de handelshuren op een meer structurele manier onder controle te houden? De hoge huurprijzen worden als een van de oorzaken van de stijgende leegstand in de handelskernen beschouwd.

Ook Robrecht Bothuyne verwijst naar de piek van de tijdelijke werkloosheid in januari 2021. Het lid herhaalt zijn vraag om de inschrijving van de tijdelijk werklozen bij VDAB automatisch te laten verlopen. Tegelijk wordt door VDAB en door de sectoren communicatiecampagnes opgezet om tijdelijk werklozen warm te maken voor een opleiding. Hoe evalueert de minister die communicatieacties? Kunnen er nog bijkomende initiatieven worden genomen? Opleiding en vorming zullen cruciaal zijn om tijdens de exit een vlotte doorstart te maken. Sommige mensen zijn al een jaar tijdelijk werkloos.

Het lid verwijst naar recente Belgische cijfers. In 2020 zou maar 27 procent van de mensen die voor de coronacrisis werkloos waren terug aan de slag zijn gegaan. De anderen bleven in inactiviteit of werkloosheid. Door de crisis dreigt er een nieuwe groep langdurig werkzoekenden te ontstaan. Kan VDAB geen extra inspanningen doen voor de groep mensen die in 2019 werkloos werd?

Om dit moment wordt nog altijd gehoopt dat de horeca op 1 mei 2021 opnieuw kan openen. Robrecht Bothuyne vindt de communicatie van Marc Van Ranst over 'het mathematisch nog mogelijk zijn' van de datum van 1 mei stuitend. Dat is volgens hem niet de manier om te communiceren over het levenswerk van vele horecaondernemers. Het lid hoopt dat de Vlaamse Regering de expert daarover kan aanspreken en hem kan vragen zich aan zijn virologische taken te houden, zonder de Vlaamse ondernemers onnodig te beledigen. Voor de horeca zou er in de volgende weken duidelijkheid moeten komen over de datum van 1 mei. Een horecazaak heropenen, vraagt meer dan een week voorbereiding. Er moeten voorraden worden ingekocht en personeel gezocht.

III. Antwoorden van de minister

Minister *Hilde Crevits* zegt dat ze rekening houdt met de gemaakte opmerkingen tijdens deze en eerdere gedachtewisselingen. De signalen die de commissieleden capteren op het terrein neemt ze mee bij de aanpassingen van de maatregelen.

1. Economie, Wetenschap en Innovatie

Winkelen op afspraak

Verschillende commissieleden maakten opmerkingen over het winkelen op afspraak. Ilse Malfroot wees op de verschillen die er in dat verband zijn tussen de winkels. De minister verwijst daarvoor naar het federale ministeriële besluit waarin eerder een lijst werd opgenomen van essentiële en niet-essentiële winkels. Opnieuw aan die lijst beginnen sleutelen, zou nog een grotere discussie tot gevolg hebben.

Tijdens de vorige lockdown hoorde de minister hartstochtelijke pleidooien om het winkelen op afspraak binnen de eigen bubbel mogelijk te maken. Het uitgangspunt van de discussie in het Overlegcomité was eigenlijk het scenario om de niet-essentiële winkels te sluiten. In het Overlegcomité evolueerde de discussie van dat scenario naar het winkelen op afspraak, omdat dat een meer gecontroleerd systeem is. De minister meent dat men nog moet wennen aan die maatregel en dat blijkt ook uit de berichten die zij ontving. Er zijn inderdaad berichten over handelszaken waar de klanten buiten aanschuiven om ter plekke een afspraak te maken. Veel vaker hoorde de minister echter de klacht dat de winkelstraten leeg blijven omdat de klanten het niet zien zitten om een afspraak te maken. De maatregel heeft dus een grote impact op zowel handelaars als klanten. De minister had daarover recent nog overleg met vertegenwoordigers van Comeos, Mode Unie en andere spelers uit de sector.

De spontaniteit is inderdaad deels verdwenen. Tijdens het Overlegcomité heeft de minister ervoor gepleit om niet te verplichten om de afspraken een halve dag op voorhand vast te leggen, zoals in Nederland wordt opgelegd. Het winkelen op afspraak met iemand van de eigen bubbel kan vermijden dat alles doodbloedt. Het klopt bijvoorbeeld dat grootwarenhuizen ook speelgoed verkopen maar daar moet de klant alleen winkelen, terwijl in een speelgoedwinkel op afspraak met twee kan worden gewinkeld. Ook in een kledingzaak kan nu met twee worden gewinkeld. Het is een meerwaarde voor niet-essentiële winkels, maar de klanten hebben tijd nodig om aan deze maatregel te wennen. Voor vele winkels geldt dat men gemakkelijk online een afspraak kan boeken. Winkelen kan dan op een veilige manier gebeuren. In grote winkelstraten kan daardoor ook eenvoudiger aan crowdcontrol worden gedaan, hoewel dat in vele steden niet nodig bleek.

De maatregel loopt tot 25 april 2021. Het al dan niet verlengen ervan zal afhangen van de evaluatie van de besmettingscijfers.

De minister gaat akkoord met de genuanceerde analyse van Maaike De Vreese. Inzake crowdcontrol denkt de minister wel dat er op veel plaatsen nog extra inspanningen kunnen gebeuren, aan de kust en in stadscentra bijvoorbeeld. Ze geeft het voorbeeld van een ijsjeszaak waar tientallen klanten staan aan te schuiven om vervolgens hun ijsje ter plaatse te consumeren. Mensen willen nu buiten komen, maar ook in dergelijke situaties moet de afstand worden bewaard.

Horecacontracten

Aan Imade Annouri antwoordt de minister dat de brouwerijcontracten een federale bevoegdheid zijn. Uit overleg met Horeca Vlaanderen blijkt wel dat een dergelijke overeenkomst op zich niet altijd het probleem is. De situatie moet geval per geval worden bekeken. De handelshuurlening biedt ondersteuning en de horeca blijkt ook uit te kijken naar de heropstartlening in functie van het heropenen van horecazaken.

Overbruggingsrecht

De minister hoopt dat de discussie over het federale dubbele overbruggingsrecht nu snel kan worden gesloten. Ze betreurt dat er nu zoveel negatieve energie naar die discussie gaat. Er blijft overleg lopen tussen de federale overheid en de betrokken sectoren. Zelf staat de minister voortdurend in contact met de Vlaamse sociale partners.

Steunmechanismen

Maurits Vande Reyde en Caroline Gennez stelden vragen over de steunmechanismen. De minister antwoordt dat de kost van het Vlaams beschermingsmechanisme op 200 miljoen euro wordt geraamd (de verhoging naar 15 procent inbegrepen). Voor het globalisatiemechanisme bedraagt de raming 155 miljoen euro.

Het percentage voor het beschermingsmechanisme werd verhoogd voor de maand april 2021 omdat de horecasector, tegen de verwachtingen in, nu al heel lang gesloten is en de vaste kosten daar in vele gevallen ook meer dan 10 procent bedragen. Horecaondernemers spreken van 20 tot 25 procent van de omzet. De maatregel geldt ook voor de andere getroffen sectoren.

De minister heeft aan VLAIO een knelpuntennota gevraagd over het gebruik van de NACE-codes en de federale databanken. De minister zal over het oplossen daarvan overleggen met haar federale collega's.

Financieringsinstrumenten

De minister gaat akkoord met de opmerking van Maurits Vande Reyde over het opvolgen van de waarborgen. Dat meer waarborgen worden verleend, is inderdaad niet noodzakelijk goed nieuws. Het is een belangrijke hefboom om ondernemers in deze crisis toegang te blijven verlenen tot bankkredieten, maar PMV volgt dit nauwgezet op en blijft de lat hoog leggen. De minister krijgt dan ook hartverscheurende berichten van ondernemers die geen waarborg krijgen. Ze laat de beslissing daarover echter aan de experts en komt niet tussen in de dossiers.

De aanvragen voor de handelshuurlening kunnen nog tot 1 juli 2021 worden ingediend. Er is nog een ruim budget en op federaal niveau is er in een aftrekmogelijkheid voorzien. Voorlopig zijn er geen aanpassingen gepland.

De financieringsinstrumenten zijn volgens de minister hoe dan ook heel doelmatig. Het is belangrijk dat er een risicodeling is, zodat er ook geld kan terugkeren.

Fraudebestrijding

Wat betreft fraudebestrijding bespreekt de Vlaamse Regering een bijkomende sanctie los van de gerechtelijke weg. Maar de minister wil met bestuurlijke sancties de strafrechtelijke vervolging niet ondermijnen. Nu wordt gedacht aan het tijdelijk ontzeggen van toegang tot de Vlaamse subsidiemechanismen. Dat is te vergelijken met de maatregel die voor de dienstenchequesector wordt uitgewerkt om het mogelijk te maken gebruikers die de regels niet volgen uit te sluiten.

Vlaamse Veerkracht

De Vlaamse Regering heeft één groot relanceplan waarin alle acties zijn opgenomen. De agenda van de Vlaamse Regering wordt nu in twee gesplitst, waarbij in het tweede deel de dossiers in het kader van Vlaamse Veerkracht worden besproken. Wekelijks worden er dossiers behandeld. Om middelen uit de provisie te krijgen, is telkens de goedkeuring van de Vlaamse Regering nodig.

Na de terugkoppeling met de relancecomités, die gepland is na het paasreces, zal de Vlaamse Regering publiek rapporteren over de stand van zaken van het relanceplan.

Exitplan en communicatie

De minister antwoordt op de vragen van Maaïke De Vreese over het exitplan. Het Overlegcomité heeft op 5 maart 2021 beslist over een exitplan voor april en mei 2021, maar kon dat niet onvoorwaardelijk vastleggen. Op 24 maart 2021 heeft het Overlegcomité dit exitplan helaas deels moeten terugschroeven.

De minister deelt de bezorgdheid van Robrecht Bothuyne over de communicatie. Alle motivatiepsychologen zeggen dat mensen perspectief nodig hebben. Maar het is totaal verkeerd om een perspectief te bieden en dat de dag nadien weer weg te slaan. Dat is bijzonder slecht voor de publieke moraal. Volgens sommigen mag men geen datums vooropstellen, maar een restauranthouder bijvoorbeeld moet de heropening tijdig kunnen voorbereiden. De minister zou het appreciëren als de communicatie in aanloop naar het Overlegcomité op een bepaald moment wordt stopgezet en dat er nadien eenduidig over de beslissingen wordt gecommuniceerd.

2. Werk en Sociale Economie

Telewerken

Verschillende leden stelden vragen over telewerken. Einde 2020 werd met de federale overheid een samenwerkingsprotocol afgesloten. De Vlaamse Sociale Inspectie heeft de controles in de dienstenchequesector inzake telewerken door bedienden ondersteund. Het Vlaamse Gewest heeft geen bredere bevoegdheid wat dit betreft. Het kan wel duurzaam telewerken ondersteunen, maar dat moet hoe dan ook samengaan met controle.

De minister heeft elke week contact met de werknemers- en werkgeversorganisaties. Telewerken staat dan altijd op de agenda. Iedereen ondersteunt de oproep om maximaal te telewerken, maar er zijn grote bezorgdheden over de telewerktool. De minister kreeg veel gefrustreerde reacties van ondernemers die de tool moeten gebruiken terwijl ze verplicht gesloten zijn. De minister denkt dat die frustratie misschien deels terecht is. Voor ondernemers die al maanden in moeilijke omstandigheden werken, is een dergelijke maatregel misschien de druppel die de emmer doet overlopen. Die bezorgdheid heeft de minister ook gemeld aan haar federale collega bevoegd voor Werk.

Voor de minister blijft de zogenaamde terugkomdag een belangrijk element in het beleid inzake telewerken. Ze hoopt dat dit op een van de volgende Overlegcomités kan worden besproken. Het verplichte telewerken zal wellicht nog een tijd worden aangehouden en een terugkomdag kan helpen om dit vol te houden.

Uit analyses blijkt dat er geen directe relatie is tussen de drukte in het verkeer en telewerken. De minister heeft ook niet de indruk dat er minder thuis wordt gewerkt. Dat merkt ze onder meer aan de bezetting van kantoorgebouwen in Brussel.

Loonsubsidies

De minister antwoordt op de vragen van verschillende leden over de loonsubsidie voor onder meer de reissector. Ze verwijst eerst naar de al besproken verhoging van het steunpercentage naar 15 procent. Op federaal niveau is nu de RSZ-korting uitgewerkt en de minister vindt het moeilijk om daarbovenop op Vlaams niveau nog een alternatief systeem van loonsubsidie uit te werken. Op lange termijn wil

ze wel nadenken over een Vlaams kader voor loonsubsidies. Dat is voor haar een van de belangrijke lessen uit de coronacrisis.

Horeca en werk-naar-werktransities

De werk-naar-werktransities zijn voor de minister belangrijk. Ze wijst op het succes van Help in de oogst en Help in de zorg. Er zijn nog wel drempels, maar in de toekomst moet er forser worden op ingezet. Het onderwerp ligt wel gevoelig. Zo is de horecasector, die zich klaarmaakt om te heropenen, niet opgezet met de oproepen aan tijdelijk werklozen in de sector om elders te gaan werken. De minister gaat ervan uit dat bij de volledige heropening van de economie zal blijken dat sterk op deze transities moet worden ingezet. Ook de erkenning van elders verworven competenties zal belangrijk zijn om de vacatures in te vullen.

Er zijn ook werknemers die via uitzendarbeid periodiek werk-naar-werktransities maken.

Specifiek voor de horecasector werd de voorbije maanden fors ingezet op opleiding en vorming.

In 2020 zijn er veel minder uren opgenomen door jobstudenten. De minister ziet in studentenarbeid wel een opportuniteit voor de horeca. Een gerichte actie lijkt mogelijk. Studenten- en flexi-jobs zijn wel een federale bevoegdheid.

Tijdelijk en langdurig werklozen – werking VDAB

Wat betreft de verplichte inschrijving van tijdelijk werklozen bij VDAB meldt de minister dat er overleg loopt tussen RVA, VDAB en Forem over versnelde gegevensuitwisseling. Het federale niveau zit echter nog steeds niet op het spoor van de verplicht inschrijving. De minister blijft er wel voor pleiten. Ze deelt de bezorgdheid van Axel Ronse wat dat punt betreft.

De minister antwoordt aan Tom Ongena dat VDAB inderdaad nu een week op afstand werkt en dat vanaf 6 april 2021 opnieuw de gewone coronawerkwijze wordt gevolgd.

Het wordt inderdaad een grote uitdaging om te vermijden dat werkzoekenden langdurig werkloos worden, zoals door Robrecht Bothuyne werd aangehaald. Het is een belangrijke prioriteit in het VESOC-akkoord Alle hens aan dek. De minister heeft er vertrouwen in dat VDAB de juiste stappen zal zetten om werkzoekenden te begeleiden. Het is echter duidelijk dat mensen die langdurig werkzoekend zijn op dit moment heel kwetsbaar zijn. Dat is ook een van de redenen waarom er in het akkoord sterk wordt ingezet op digitale vaardigheden.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Kurt VANRYCKEGHEM,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ERMG	Economic Risk Management Group
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FOD	Federale Overheidsdienst
Forem	Service Public Wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle
IBO	individuele beroepsopleiding (in een onderneming)
kmo	kleine of middelgrote onderneming
NACE	Nomenclature Générale des Activités Économiques dans les Communautés Européennes
O&O	onderzoek en ontwikkeling
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RSVZ	Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
vte	voltijdequivalent
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WSE	Werk en Sociale Economie